

Αναστοχαζόμενοι στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών που βασίζεται στο σχολείο

Γιώργος Μπαγάκης,

Μονάδα Μεθοδολογίας, Πολιτικών και Πρακτικών Επιμόρφωσης,

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Ευχαριστώ για την τιμητική πρόσκληση

- ▶ Την Ελληνογερμανική Αγωγή
- ▶ Τη Φάνη Στυλιανίδου

Παρουσίαση

- ▶ Διδακτική των φυσικών επιστημών χθες και σήμερα
- ▶ Άτυπες μορφές επαγγελματικής ανάπτυξης
- ▶ Η μαρτυρία (evidence)
- ▶ Οι μορφές έρευνας που σέβονται και εμπλέκουν ενεργά τους εκπαιδευτικούς
- ▶ Το πορτφόλιο του εκπαιδευτικού
- ▶ Τα φιλικά εργαλεία και πλαίσια προς τους εκπαιδευτικούς
- ▶ Η υποστήριξη και οι υποστηρικτικοί ρόλοι προς τους εκπαιδευτικούς
- ▶ Η επαγγελματική ανάπτυξη που βασίζεται στο σχολείο (school based) σήμερα

Φάνη Στυλιανίδου

- Γνωστή από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 στο πλαίσιο του science education
- Συνεργάτης στα μέσα της δεκαετίας του 1990 στο ΚΕΕ
- Βρεθήκαμε ξανά στις αρχές της δεκαετίας του 2010

Παράξενη επανασύνδεση με τη Φάνη

- **Πριν ένα-δύο χρόνια** με προσκάλεσε στο πρόγραμμα και πιεσμένος με πολλά τότε έστειλα ένα e-mail επισημαίνοντας ότι δεν ασχολούμαι πλέον με διδακτική των φυσικών επιστημών.
 - Ήταν λάθος μου που δεν ανταποκρίθηκα από παρανόηση
- **Πριν λίγες εβδομάδες** στην πρόσκληση που μου έστειλε η Φάνη μου ζήτησε να μιλήσω για την έρευνα δράση τονίζοντας μου να μην επαναλάβω το ότι δεν ασχολούμαι πλέον με τη διδακτική των φυσικών επιστημών.
 - Συζητήσαμε επί μακρόν αν υπάρχει συνάφεια και τι με συνδέει με το πρόγραμμα της.
 - Προσπάθησα να καταλάβω το πρόγραμμα.
 - Διάβασα επίσης μερικά υλικά του προγράμματος καιμίλησα με μια **εκπαιδευτικό** που συμμετείχε

Αναμνήσεις από μια άτυπη ομάδα αυτομόρφωσης φυσικών

➤ Πέτρος Καριώτογλου

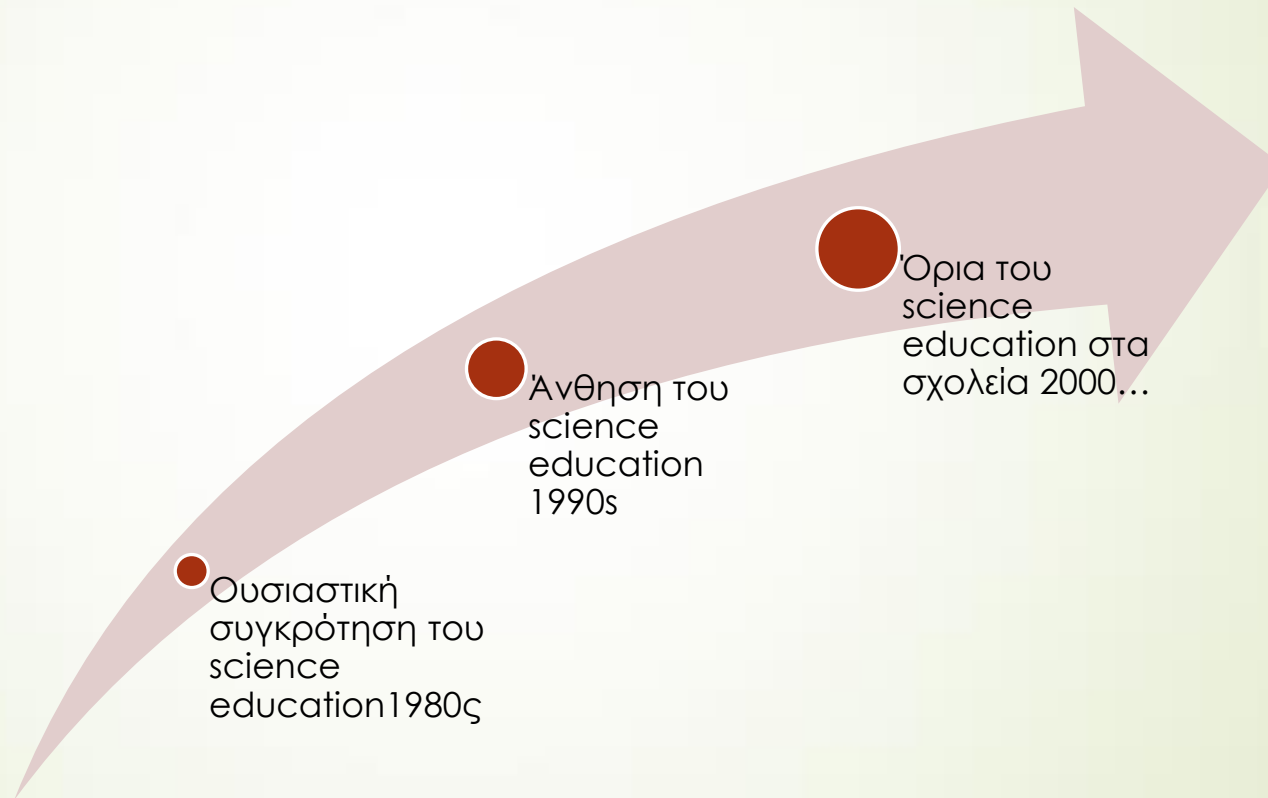
- Πριν από την ίδρυση των Παιδαγωγικών Τμημάτων, πριν τη συγκρότηση ουσιαστικά της διδακτικής των φυσικών επιστημών στη χώρα μας
- Ομάδα αυτομόρφωσης για την έννοια της τριβής θεωρητικά και πρακτικά στην τάξη
- Η διδακτική δεν σώθηκε από εμάς όμως εμείς μάθαμε πώς να μαθαίνουμε, να συνεργαζόμαστε (όχι πάντα εύκολα βέβαια)
- Κρατείστε το τελευταίο και θα επανέλθουμε

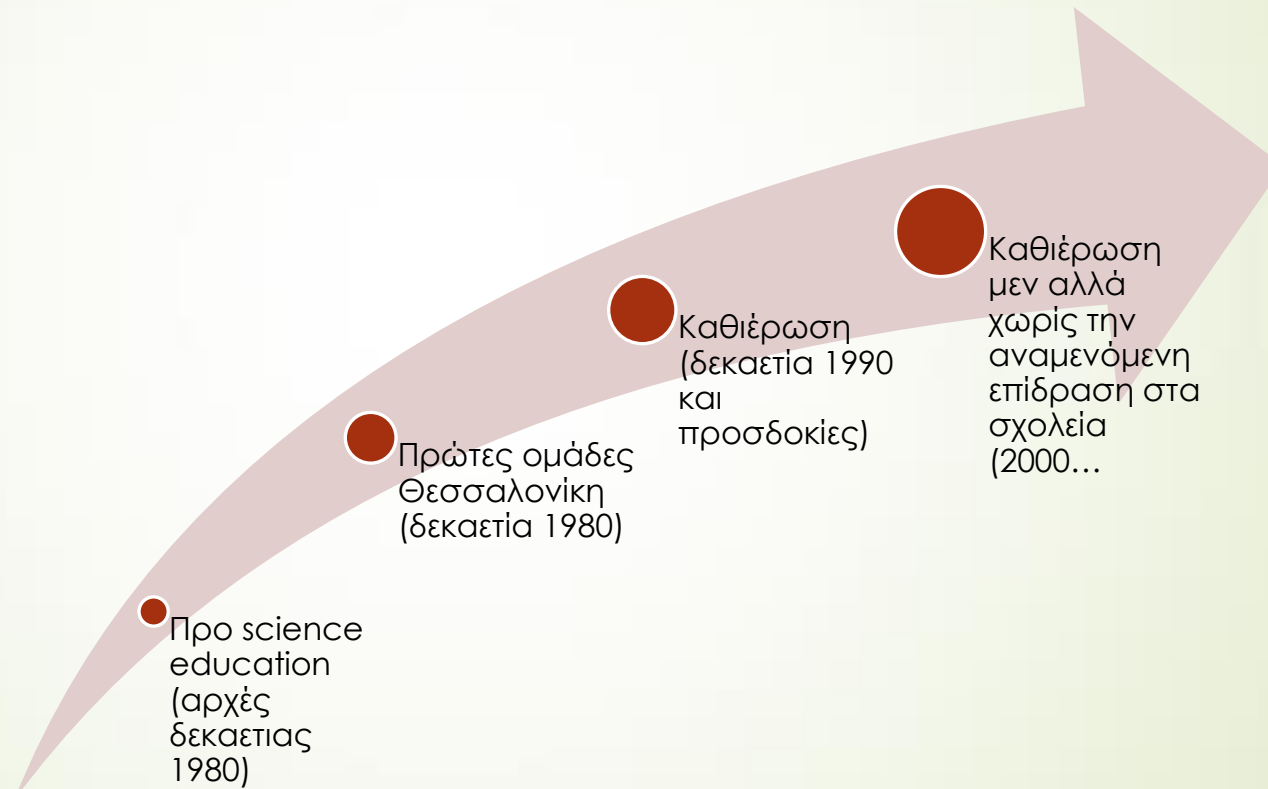
Αναδρομή στην Ιστορία της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών

Σημαντικά βήματα στη διδακτική των φυσικών επιστημών

Σημαντικά βήματα στη διδακτική των φυσικών επιστημών στην Ελλάδα

Δημιουργικότητα

- ▶ Ήταν το θέμα της διπλωματικής μου στο μεταπτυχιακό μου πριν από 30 χρόνια
-

Συζήτηση με **εκπαιδευτικό του προγράμματος**

- **Δυσκολίες στην μαρτυρία (evidence) που έπρεπε να έχω**
- **Δυσκολίες στη δημιουργία portfolio εκπαιδευτικού**
- **Πολύ χρόνο, πολύ κόπο, δεν το έχουμε συνηθίσει**
- **Δυσκολίες στη σύνδεση με τη θεωρία και εκεί μας βοήθησαν οι ερευνητές του προγράμματος**
- **Πολύ χρήσιμη όμως η ανατροφοδότηση με συναδέλφους, ίδιας ειδικότητας, με συναδέλφους άλλων χωρών**
- **Μετά από αυτή την εμπειρία μου ήταν πολύ πιο εύκολο να λειτουργήσω σε άλλο συναφές πρόγραμμα φέτος.**

Μετά από αυτή τη συζήτηση, προσωπικά κατάλαβα

- ▶ Ενδεχομένως κάτι είχα και εγώ να πω για το πρόγραμμα αυτό, παρόλο που δεν συμμετείχα σε αυτό και συνεπώς δεν το γνώριζω καλά

Ωραία συνθήματα!

- ▶ Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής (1976 στην Αγγλία, 1990ς στην Ελλάδα)
- ▶ Ο εκπαιδευτικός που αναπτύσσει το πρόγραμμα σπουδών (μετά το 2000)
- ▶ Ο εκπαιδευτικός ως ηγέτης (μετά το 2000)

Αυτά είναι ωραία αλλά απαιτούν και πολλά άλλα

- Η βασική εργασία των εκπαιδευτικών είναι άλλη και δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτά
- Απαιτείται χρόνος, κόπος, ρίσκο
- Απαιτείται συστηματική υποστήριξη
- Είναι απολύτως απαραίτητοι υποστηρικτικοί ρόλοι (facilitator, critical friend, tutor κ.ά.)
- Χρειάζονται επίσης μη παραδοσιακά ερευνητικά πλαίσια ή πλαίσια επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στα οποία ο εκπαιδευτικός δεν είναι κομπάρσος και διεκπεραιωτής αλλά πρωταγωνιστής

Υπάρχουν ερευνητικά πλαίσια αυτού
του τύπου;

Πλαίσια αυτού του τύπου συναντάμε:

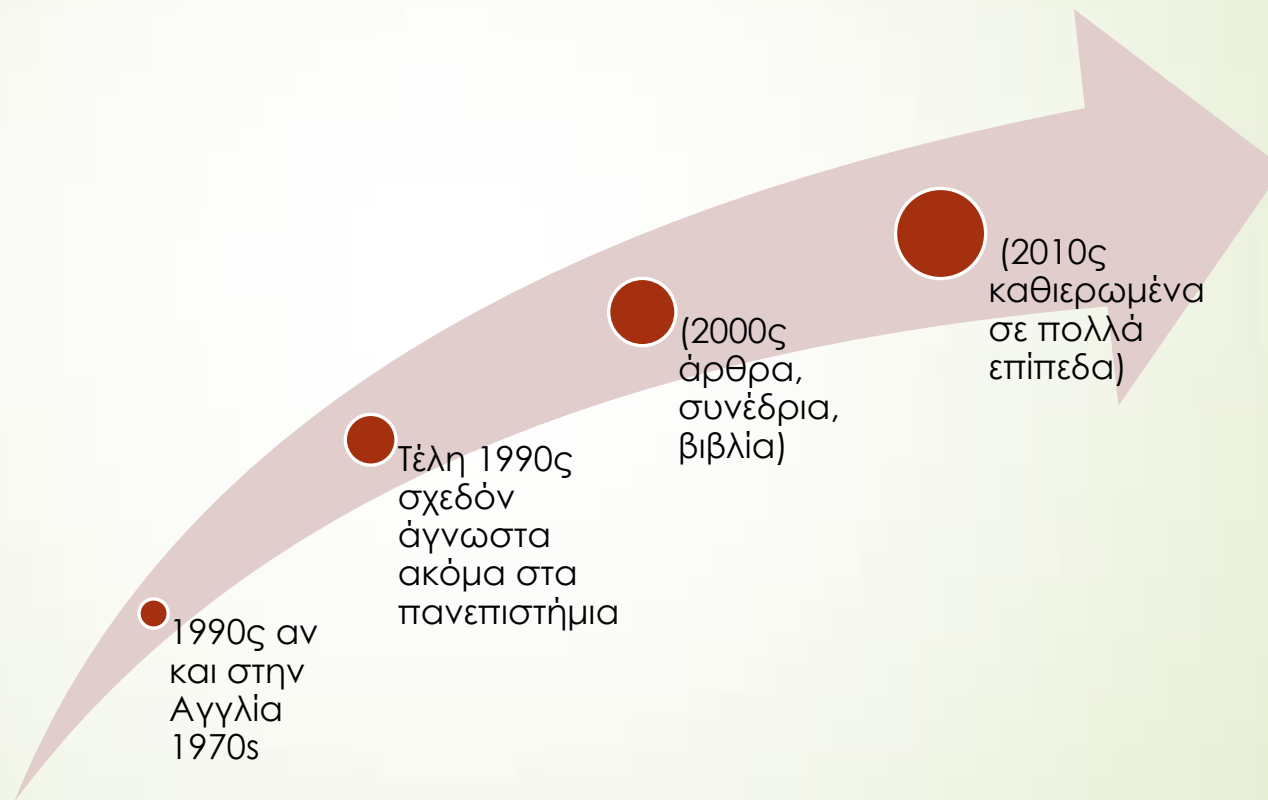
➤ **στην έρευνα δράσης**

- ✓ ο εκπαιδευτικός δεν είναι σταθερά
- ✓ τα υλικά του προγράμματος σπουδών δεν είναι θέσφατα αλλά υπό δοκιμή
- ✓ τα ερευνητικά ερωτήματα τίθενται και από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς

➤ **στην αυθεντική αυτό-αξιολόγηση της σχολικής μονάδας**

- σε προσπάθειες **ανάπτυξης της ηγεσίας του εκπαιδευτικού και δημιουργίας πορτφόλιο επαγγελματικής ανάπτυξης**

Λίγα από την ιστορία των προσεγγίσεων αυτών στη χώρα μας

School based επαγγελματική ανάπτυξη

- Σήμερα υπάρχει συνείδηση της επαγγελματικής ανάπτυξης που λαμβάνει χώρα από τα προηγούμενα πλαίσια τα οποία εστιάζουν και λειτουργούν μέσα στο σχολείο και τις πρακτικές του

Σε σύγκριση με την ομάδα αυτομόρφωσης για την τριβή

Σε αντίθεση με την άτυπη ομάδα αυτομόρφωσης για την τριβή που συγκροτήσαμε στη δεκαετία του 1980, σήμερα υπάρχουν:

- ▶ πλαίσια ερευνητικά και ερευνητικές προσεγγίσεις
- ▶ εργαλεία φιλικά προς τους εκπαιδευτικούς
- ▶ εμπειρίες ελληνικές και διεθνείς
- ▶ εξελίξεις στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών
- ▶ εξελίξεις στο αναλυτικό πρόγραμμα

Σε σχέση με το CEYS

- ▶ Ενδιαφέρον ότι το πλαίσιο της διδακτικής των φυσικών επιστημών συνδέθηκε με πλαίσιο που θέτει τον εκπαιδευτικό στο επίκεντρο και δεν τον θεωρεί ως περίπου μια σταθερά, ο οποίος θα εφαρμόσει οτιδήποτε του ζητηθεί
- ▶ Είναι χρήσιμος πειραματισμός επαγγελματικής ανάπτυξης
- ▶ Χρήσιμος πειραματισμός για την ανάπτυξη αναλυτικών προγραμμάτων, υλικών, δραστηριοτήτων
- ▶ Είναι χρήσιμη η αξιοποίηση του portfolio εκπαιδευτικού.
- ✓ Βέβαια πρόκειται για δύσκολο και απαιτητικό εγχείρημα

-
- Είναι χρήσιμη ερευνητική προσπάθεια, καλή και συστηματική συνεργασία εκπαιδευτικών με τους ερευνητές
 - Χρειαζόμαστε στη χώρα μας τέτοια παραδείγματα που αναδεικνύουν και τα θετικά αλλά και τις δυσκολίες που υπάρχουν
 - Έτσι ενδεχομένως θα υπερβούμε τις κουραστικές γενικολογίες, την επίκληση μόνο στα δέοντα και στις εκπαιδευτικές αλλαγές μέσω εγκυκλίων.

Στην Πάτρα που βρισκόμαστε παλιότερα και στην Κόρινθο που βρίσκομαι την τελευταία δεκαετία εργαζόμαστε για την υποστήριξη τέτοιων προσπάθειών έρευνας δράσης, αυτοαξιολόγησης, βελτίωσης σχολείου.

- ▶ Πρόσφατα τέλειωσαν δύο πολύ καλά διδακτορικά ένα έρευνας δράσης και ένα ανάπτυξης ηγεσίας του εκπαιδευτικού με το portfolio επαγγελματικής ανάπτυξης.
- ✓ Στην τελευταία κατεύθυνση υπήρξε και ένα μάθημα 25 ωρών για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών που υλοποιήσαμε τέσσερις φορές στο Κολλέγιο Αθηνών και στο Κολλέγιο Ψυχικού στο πλαίσιο ενός ευρύτερου επιμορφωτικού προγράμματος.

Εύχομαι η συνεργασία μας Φάνη να συνεχιστεί και χάρηκα πολύ γι' αυτά που έμαθα μαζί σας.

Ενδεικτικές αναφορές

Βιτσάκη, Ζ. (2016) Ηγεσία εκπαιδευτικού και δημιουργία πορτφόλιο εκπαιδευτικού στο πλαίσιο επαγγελματικής ανάπτυξης με βάση το σχολείο. Διδακτορική Διατριβή. Κόρινθος: Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Δεμερτζή, Κ. (2007) *Η ανάπτυξη του σχολείου μέσα από την αξιοποίηση του δυναμικού της σχολικής κοινότητας και ο ρόλος του κριτικού φίλου*. Διδακτορική Διατριβή. Πάτρα: ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών

Δεμερτζή, Κ., Βιτσάκη, Ζ., Τσεμπερλίδου, Μ. (2015) Το προορτφόλιο εκπαιδευτικού ως μέσο επαγγελματικής του ανάπτυξης στο πλαίσιο του Προγράμματος «International Teacher Leadership». Στο Μπαγάκης, Γ., Σκιά, Κ. (επιμ.) *Διερεύνηση των δυνατοτήτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σήμερα στη χώρα μας*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη

Θεοδωρόπουλος, Ε., Κανδεράκης, Ν., Καριώτογλου, Π., Κολιόπουλος, Δ., Μπαγάκης, Γ., Φασουλοπούλου, Γ. (1997) *Τριβή. Διδακτική διερεύνηση. Μια έρευνα μέσα από τη διαδικασία αυτομόρφωσης ομάδας εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Εκδόσεις Γ.Α. Πνευματικού.

MacBeath, J., Schratz, M., Meuret, D., Jacobsen, L. (2005) *Η αυτοαξιολόγηση στο ευρωπαϊκό σχολείο (Μετάφραση: Δεληγιάννη, Μ.)*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μπαγάκης, Γ. (επιμ.) (2016) *Μεθοδολογία, πολιτικές, πρακτικές επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού που βασίζονται στο σχολείο (school based)*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μπαγάκης, Γ. (2017) *Απόπειρα αποτίμησης της δεκαεπταετίας εμπειρίας αυτοαξιολόγησης σχολείου στην Ελλάδα. Τι τελικά καθορίζει την αυτοαξιολόγηση; Νέα Παιδεία*, τ. Μαΐου.

Μπαγάκης, Γ., Δεμερτζή, Κ., Σταμάτης, Θ. (2007) *Ένα σχολείο μαθαίνει. Η αυτοαξιολόγηση και η ανάπτυξη ενός σχολείου στο πλαίσιο του Διεθνούς Προγράμματος Carpe Vitam, Leadership for Learning*. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη.

Μπαγάκης, Γ. , Σκιά, Κ. (2015) (επιμ.) *Διερεύνηση των δυνατοτήτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σήμερα στη χώρα μας*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη